

Stappenplan voorbereiding gebiedsproces voor het collectief

Aan de hand van 5 stappen met bijbehorende vragenlijsten/werkwijze kunnen de collectieven hun eigen kanskaart opstellen:

Stap 1: Spiegel voor houden m.b.t. tot nu toe geleverde inspanningen/behaalde resultaten

Stap 2: waar liggen tot nu toe onbenutte kansen voor ANLB (Quick scan)?

Stap 3: kanskaart invullen

Stap 4: Afstemming binnen de verbrede gebiedscoalitie over doelen en ambities op gebiedsniveau

Stap 5: Afstemming met Provincie over het gezamenlijke ambitieniveau

Stap 4 en 5 kunnen ook gelijktijdig of in omgekeerde volgorde plaats vinden.

Stap 1: Spiegel voor houden m.b.t. resultaten (wat kan beter):

Als collectief moet je per deelgebied scherp krijgen wat de resultaten van het beheer in de afgelopen periode zijn en waar kansen voor verbetering van het beheer liggen. Aandachtspunten hiervoor zijn: 1) de soortontwikkeling, het beheer en de samenwerking met andere gebiedspartijen. Aan de hand van de vragenlijst in bijlage 1 kan het collectief zich voorbereiden. Daarin wordt ook een overzicht gegeven van informatie die hiervoor nodig is.

Stap 2: Quick Scan waar liggen tot nu toe onbenutte kansen voor ANLB?

Met het ANLB 2016 komen ook andere doelen in beeld om via het ANLB te realiseren. Provincie, rijk en waterschappen richten zich op de volgende uitgangspunten:

- bescherming van internationale Vogel- en Habitatrichtlijn soorten;
- de Kader Richtlijn Water;
- verbinden en bufferen van natuurgebieden.

De provincie maakt een overzicht van doelen/doelsoorten voor elke gebied. Op basis van dit overzicht kan het collectief een quick scan uitvoeren waarin gekeken wordt welke soorten al aanwezig zijn in het gebied of welke in de toekomst met gericht beheer terug kunnen komen in het gebied.

Daarnaast kan het collectief in beeld brengen waar welke wateropgave in het gebied ligt door bij het Waterschap de doelen voor het gebied op te vragen en aan de hand van het Deltaplan Agrarisch waterbeheer kansen in beeld te brengen.

Ook het in beeld brengen van de mogelijkheden om agrarisch natuur en landschapsbeheer als verbinding tussen natuurgebieden en buffering van natuurgebieden in te zetten op basis van vrijwilligheid helpt bij het scherp krijgen van onbenutte kansen.

Aan de hand van de vragenlijst in bijlage 2 kan het collectief de onbenutte kansen in beeld brengen.

Stap 3: kanskaart opleveren

De resultaten van stap 1 en 2 worden verwerkt in een kanskaart met een korte toelichting per gebied. Het collectief tekent per deelgebied op kaart in waar welke kansen liggen voor specifieke soorten om de resultaten van de stappen 1 en 2 in beeld te brengen.

Beschikbare producten (zie bijlage 3):

- Format kanskaart.

Stap 4: Afstemming binnen de verbrede gebiedscoalitie en met Provincie

Ga aan de hand van de kanskaart in gesprek met de gebiedspartijen. Bepaal vooraf met welke gebiedspartijen je in gesprek wilt en waarover je het wilt hebben. Bijvoorbeeld met de aangrenzende terreinbeheerder over afstemming in het beheer. Of met de in het beheer ondersteunende organisaties (zoals Landschapsbeheer, IVN, soortbeschermingsorganisaties, etc.) over verbeteringen in de resultaten van het beheer.

Ga de gesprekken aan met een open houding, constructief, gericht op (verbetering van de) samenwerking en hou je eigen ambities/doelen scherp voor ogen op basis van je eigen kanskaart.

Zet in op een zo breed mogelijke steun voor je eigen ambities, en sta open voor suggesties en aanbevelingen van je gebiedspartners.

Als voorbereiding op dit proces zijn spelregels uitgeschreven, die het collectief kan gebruiken (zie bijlage 4).

Stap 5: Afstemming met Provincie over het gezamenlijke ambitieniveau

De provincie streeft naar een gedeelde ambitie. Ga in het gesprek met de Provincie na of de ambities van het collectief sporen met de ambities van de Provincie als het gaat om doelsoorten en financiële middelen. Zorg voor een brede steun bij de gebiedspartijen voor jouw ambities, dat vergemakkelijkt het gesprek met de Provincie.

Maak duidelijke afspraken met de provincie over wijze waarop afspraken over de 'gedeelde ambitie' terecht komen in het provinciale Natuurbeheerplan – nieuwe stijl. Zorg er voor dat je in de verdere uitwerking van de ambities voldoende ruimte krijgt van de provincie om de 'voordeurafspraken' (= waar welke doelen) te vertalen naar maatregelen/pakketten op de plekken waar de doelen het beste gerealiseerd kunnen worden.

Bijlage 1

Vragenlijst Stap 1 Spiegel voor houden m.b.t. resultaten

Vragenlijst

Op soort/leefgebied (voorkeur):

- Waar gaat het goed in de gebieden qua soortontwikkeling?
- Waar kan het beter in de gebieden qua soortontwikkeling?

Op beheer (achterkeur):

- Waar gaat het beheer goed? En waarom?
- Waar kan het beheer beter?
- Wat zijn de verbeterpunten: type beheer en samenhang in beheer?
- Is er draagvlak voor de verbeterpunten in beheer?
- Wat is de deelnamebereidheid van de boeren in het gebied?

Samenwerking met overige terreinbeheerders:

- Vindt er afstemming plaats over beheer met andere terreinbeheerders?
- Waarover vindt er afstemming plaats: bijv. over de ligging van beheer/gezamenlijke uitvoering?
- Is dit voldoende?
- Wat zijn de verbeterpunten in de samenwerking?

Benodigde informatie:

- Overzicht van het beheer;
- Overzicht van aantalsontwikkeling en verspreiding van aanwezige soorten.

Bijlage 2

Stap 2: Quick Scan Onbenutte kansen ANLB 2016

De Quick scan Onbenutte Kansen richt zich op:

- aanwezige en potentiële rode lijstsoorten/soortgroepen
- wateropgave Kaderrichtlijn Water
- Landschap en cultuurhistorie
- verbinden en bufferen van natuurgebieden.

Quick scan aanwezige en potentiële rode lijstsoorten/soortgroepen

- Vooraf gegevens opvragen bij de provincie over aanwezige soorten in gebied collectief.
- Bij de provincie opvragen voor welke doelen extra provinciale middelen worden ingezet naast de internationale verplichtingen, bijvoorbeeld voor landschap of cultuurhistorie.

Aan de hand van het Provinciale Doelenkader de Vogel- en Habitatrichtlijn-soorten aanvinken:

- Ambities op basis van actuele aanwezigheid soorten (soorten waar nu actief beheer voor wordt uitgevoerd)
- Ambities op basis van potentiële aanwezigheid soorten (soorten, die wel aanwezig zijn in het gebied, maar waar geen actief beheer op wordt gevoerd)
- Ambities voor soorten, die niet aanwezig zijn in het gebied, maar wel kansrijk zijn voor vestiging vanwege abiotische omstandigheden.

Aanvinken waterdoelen:

- Watermaatregelen benoemen zoals natuurvriendelijke oevers, waterberging gekoppeld aan de ANLB doelen en waar mogelijk specifiek koppelen aan doelsoorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn

VHR-soorten	Ambitie t.a.v. aanwezige soorten	Ambitie t.a.v. potentiële aanwezigheid soorten	Baat bij watermaatregelen	Baat bij landschapselementen
Soort 1				
Soort 2				
...				
....				

Wateropgave: check bij het waterschap welke Kaderrichtlijn waterdoelen er in het gebied liggen?

Let op: voor welke typen watergangen deze zijn benoemd (hoofdwatergangen en of andere watergangen).

Als bijlage van dit document zijn een aantal toelichtingen beschikbaar waarin op hoofdlijnen het beleid wordt uitgelegd:

- Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
- Nutriënten Rijn West programma
- Kaderrichtlijn Water

Ontwikkelen en versterken van verbindingen tussen natuurgebieden

Kijk ook naar de mogelijkheden om agrarisch natuur en landschapsbeheer als verbinding tussen natuurgebieden en buffering van natuurgebieden in te zetten op basis van vrijwilligheid:

- Kijk naar locaties huidige ANLB in relatie tot de ligging van de natuurgebieden
 - Kijk naar de mogelijkheden voor verbeteren en/of ontwikkelen van verbindingen in relatie tot de doelsoorten in die natuurgebieden
 - Deelnamebereidheid van boeren op gebiedsniveau.
 - Check ideeën en kansen met terreinbeheerders op realiteit van de ambities.
- Vraag bij provincie provinciale doelen op in voorbereiding op eigen kansenkaart

Bijlage 3

Format kansenkaart

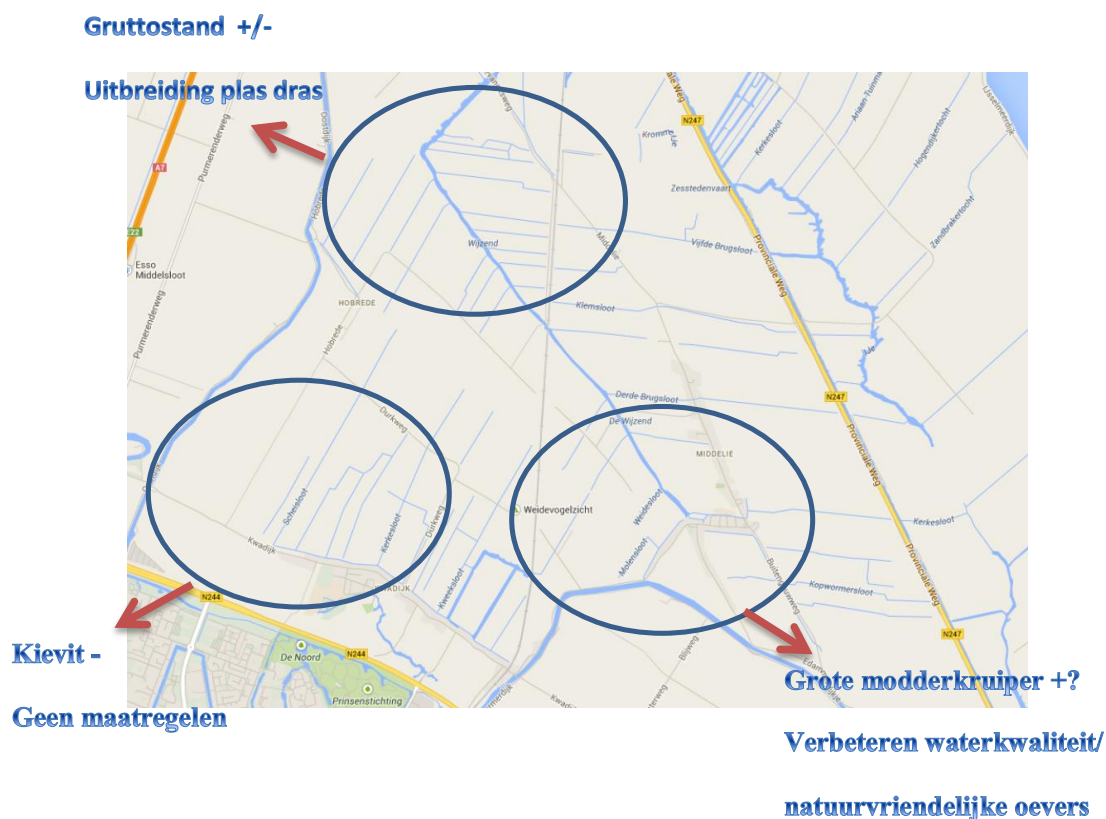
Kansenkaart: Door middel van vlekken met een prioritering worden kansen voor de verbetering van de aanwezigheid van de doelsoorten/leefgebieden in beeld gebracht.

Schaalniveau

Het schaalniveau wordt voor een groot deel bepaald door de beoogde doelsoorten in de leefgebieden. Voor het schaalniveau van de vlekkenkaart is het daarom praktisch om de volgende maat aan te houden:

- voor weidevogel gebied: minimaal op polderniveau of andere logische eenheden vergelijkbaar met de huidige beheeremozaïeken;
- akkervogels: gebiedsbenadering op bodemsoort in samenhang met de schaalgrootte van het gebied en het landbouwkundige gebruik (bijv. het werkgebied van de ANOG);
- landschap: logische eenheid op bijv. gemeenteniveau.

Voorbeeld kanskaart weidevogelbeheer

Voorbeeld kanskaart landschap

Bijlage 4

Spelregels gebiedsproces

Voor aanvang van het gebiedsproces moeten overheden de volgende informatie aanleveren:

- Provinciaal kader voor het invullen van de beleidsdoelen en indicatief budget zijn vooraf bekend op gebiedsniveau om financiële concurrentie tussen collectieven te voorkomen;
- Overige overheden zoals waterschappen moeten hun kader voor hun eigen beleidsdoelen en bijbehorend budget vooraf op kaart zetten en benoemen voor zover relevant voor het ANLB;
- Tijdsplanning gebiedsproces met opleverdata en gewenste producten;
- Omschrijving van de rol van de provincie als regisseur van dit proces en de beoogde resultaten van dit proces (kaarten, toelichtingen voor NBP o.i.d.).

Do's

- Spelregels provinciaal vooraf afspreken;
- Vooraf soortenverspreidingsgegevens aanleveren door provincie;
- Vooraf provinciale doelen helder hebben aanvullend op de internationale verplichtingen;
- Relevante gebiedspartijen per collectief benoemen;
- Afspraken maken over hoe om te gaan met provinciegrens overschrijdende collectieven
- Gesprekspartners met mandaat van de organisatie uitnodigen;
- Gericht benodigde partijen uitnodigen (incl. LTO-afdelingen), voorkom Poolse landdagen;
- Focus proces is breder dan alleen ANLB-doelen, maar ook natuurbeheer en waterbeheer;
- Inzet van alle partijen moet gericht zijn op samenwerking en afstemming;
- Het doelenkader voor ANLB moet realistisch, haalbaar en betaalbaar zijn. Dat betekent dat het bottom-up proces ('de streek aan zet') daadwerkelijk invloed moet kunnen uitoefenen op welke doelen gerealiseerd moeten worden en waar. M.a.w. er moet voldoende ruimte zijn voor de eigen inbreng vanuit het gebied;
- De ambities in het NBP en vertaald in de ambitiekaart, moeten stroken met het beschikbare budget voor die doelen. Al bij de vaststelling ervan moet helderheid gegeven worden over hoeveel geld beschikbaar is voor natuur en in het bijzonder voor ANLB.